

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Paloheimo, Maare

Title: Ukrainan historia tiiviissä paketissa

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © 2021 Agricola, Suomen humanistiverkko

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Paloheimo, M. (2024, 4.11.2024). Ukrainan historia tiiviissä paketissa. Agricolan kirja-arvostelut. <https://agricolaverkko.fi/review/ukrainan-historia-tiiviissa-paketissa/>

AGRICOLA

SUOMEN HUMANISTIVERKKO

Etsi..

KIRJAUDU ▾

VALIKKO ▾

ARVOSTELUT

LISÄÄ ARVOSTELU

UUSIMM
AT
ARVOSTE
LUT

4.11.2024 |

MAARE
PALOHEIMO

Ukrainan
historia
tiiviissä
paketissa

30.10.2024 |

HELENA PILKE

Uutisia
etsimässä,
uudistuksia
tekemässä

28.10.2024 |

LASSI

SARESSALO

Sosialistinen
hybris ja
bolševistinen
nemesis

JAA: [f](#) [t](#) [in](#) [✉](#)

Ukrainan historia tiiviissä paketissa

4.11.2024 | MAARE PALOHEIMO

Tuomikosken teos valottaa Ukrainan historiaa tekstin, karttojen ja kuvien avulla. Teos on lyhyt johdatus idän ja lännen välissä tasapainoilleen maan vaiheisiin esihistoriasta nykypäivään, aina Venäjän aloittamaan hyökkäyssotaan asti. Kuten jo teoksen otsikko antaa ymmärtää, kyseessä on tiivis esitys: populaarin teoksen 120 sivulla pyritään keskittymään suuriin linjoihin ja merkittävimpiin tapahtumiin. Tuomikoski kertoo heti alkusivuilla tarkoituksensa: teoksellaan hän tahtoo omalta osaltaan liittyä Ukrainan tukijoihin

25.10.2024 |

HELENA PILKE

Kuuluisan ja
kiistellyn
kulttuurivaikuttajan
muotokuva

UUSIMM AT KOMMEN TIT

Juha Siltala

>> **Pälvi****Rantala:**

Kupletteja ja
sähkösokkeja,
köyhyyttä ja
kuninkaallisia.
Kellokosken
Prinsessan
traaginen ja
värikäs elämä

Tämähän on jo
vanha juttu
mutta
kommentoin
kuitenkin. Olen
Terhin siloinen,
nykyään ex-mies.
Tekstissäsi
ihmettelet mikä
hänen osuutensa
kirjassa on....

Kaija Sälevä

>> **Otto Aura:**

**Saksalaisten
rakennukset
Rovaniemellä**

Hei Jan,
toivottavasti
haluat luovuttaa
kuviasi myös
maakuntamuseolle.
Toivoo Kaija,

– *samalla hän näkee, että tiedon jakaminen on ”osaltaan taistelua hyvän puolesta”.* Kirjoittajan avoimuus tavoitteistaan luo teoksen lukemiselle kontekstin.

Tuomikoski,
Pekka:
*Ukrainan
historia
kolmessa
vartissa.*
*Tärkeimpiä
merkkipaaluja.*
Aviador,
2024. 120
sivua. ISBN

9789523812338.

Tarttuessani *Ukrainan historia kolmessa vartissa* -teokseen ensimmäistä kertaa en tuntenut sen kirjoittajan aikaisempia vastaavia julkaisuja. Takakansiteksteissä Pekka Tuomikosken kerrotaan olevan liminkalainen tietokirjailija ja toimittaja, joka on kirjoittanut myös *Suomen historia kolmessa vartissa* -teoksen sekä useita muita julkaisuja. Kiinnostuin Tuomikosken teoksesta ensisijaisesti siksi, että kaipasin Ukrainan valtiollisen historian vaiheisiin johdattavaa teosta. Teoksen sisällysluetteloä silmäilemällä sain käsityksen, että kyseessä on varsin tiivis paketti ja että Ukrainan historian keskeisimpien merkkipaalujen paikantamiseen on panostettu. Tiivistämisen taitoa onkin kirjassa tarvittu, sillä myös kiireisimmät lukijat on huomioitu: teoksen alussa

intohimoinen
historian
harrastaja,
paljasjalkainen
rovaniemeläinen

Jan >> **Otto**

Aura:

**Saksalaisten
rakennukset
Rovaniemellä**

Hei, sattumalta
osuin tänne , kun
haeskelin tietoja
Saksan armeijan
päämajan
sijoittumisesta
Rovaniemelle,
jossa äitini
työskenteli
sodanaikana.
Muutama vuosi
sitten...

Leena Rossi

>> **Leena**

**Rossi: Kun on
tunteet...**

Eero, kiitos
kommentistasi!
Tunteet ovat
todella aika
vaikea asia. Niitä
on hyvä vähän
miettiä silloin
tällöin – ja
varsinkin, jos...

Eero >>

Leena Rossi:

**Kun on
tunteet...**

Mielenkiintoinen
teksti! Be you on
aika yleinen viesti
mitä kuuluu
nykyään aika
useasta
suunnasta, se on
mm. Helsingin
yliopiston
yhdessä...

tarjotaan kahden sivun tiivistelmä ”Kaikista lyhin versio tästä kaikesta hätäisimmille lukijoille!” (s.13–14).

Tarkempi katsaus sisällysluetteloon ja koko teoksen lukeminen osoitti kuitenkin tietynlaisen epätasapainon kirjan sisällössä. Saatavilla olevien lähteiden runsaudesta huolimatta kirjan loppupuolen sisältö on alkua suoraviivaisempaa ja paikoin ehkä hieman viimeistelemättömämmän tuntuista, mikä näkyy lukijalle ensin muutamien lukujen otsikoissa (esim. *IV Ukrainan muotoutuminen + tuho, ”oikean rannan kukoistus”, Venäjä laajenee* tai *VII Uusi itsenäistyminen – ydinaseet ja muuta ”mukavaa”*). Toisaalta teoksen loppupuolella on kirjan ainoat lähdeviittaukset – yksi artikkeli ja kirja –, joiden ansiosta lukija voi tehdä päätelmiä kirjoittajan käyttämistä tietolähteistä.

Ensialkuun ilahduin teoksen laadukkaan tuntuisista sivuista ja runsaasta kuvituksesta. Etenkin teoksen alkuosa on värikäs ja teksti on höystetty useilla kartoilla. Lukiessani teosta pidemmälle karttojen runsaus ja ajoittainen irrallisuus tekstistä alkoivat tuntua hieman haastavilta. Pedantin lukijan huomion kiinnitti myös karttojen ja kuvien lähdetietojen puuttuminen – kunnes näin teoksen alkulehdillä huomautuksen, jonka mukaan kuvien, karttojen ja taulukoiden lähde on pääasiassa Wikimedia Commons. Tämä selittää sen, miksi karttojen paikannimet on kirjoitettu suomen ohella ainakin seitsemällä eri kielellä. Laaja kielikattaus laittaa lukijan pohtimaan, millä perusteilla kartat ovat teokseen valikoituneet – ja olisiko käsitellyn asian voinut toisinaan kertoa sanoin ilman tilaa vievää karttaa? Toki paikannimien eri kielisten kirjoitusasujen vertailu voi parhaimmillaan olla opettavaistakin, mutta lukuisten karttojen informaatioarvo voi jäädä vähäiseksi, mikäli kirjan pyrkii lukemaan kolmessa vartissa.

Ukrainan alueen varhaisempi historia on saanut kirjoittajalta riittävästi huomiota. Teoksessa alkuosassa käydään varsin tarkasti läpi nykyisen Ukrainan alueella asuneet väestöryhmät tai sen läpi vaeltaneet kansat. Väestöhistorian

ohella

Uuden ajan alussa Ukrainan aluetta asuttivat lukuisat kasakkayhteisöt. Ilja Repinin maalaus ”Zaporogit kirjoittavat pilkkakirjettä Turkin sulttaanille” (Зaporожці пишуть письмо турецькому султану, 1878–1891). Kuva: Wikimedia Commons.

luodaan kuvaa maantieteellisten olojen vaikutuksesta Ukrainan alueen myöhempään kehitykseen. Teoksessa tuodaan esille laajat kehityskulut mm. Kiovan Rusin, varjagien ja kasakoiden kautta valtiollisen historian alkuaikoihin – unohtamatta historian voimahahmoja, keskeisiä valtataisteluja ja uskonnollisia oloja. Kasakoiden autonomian kautta edetään kansallisen heräämisen ideaan, kansallisen liikkeen voimistumiseen sekä levottomien aikojen jälkeen Ukrainan ensimmäiseen lyhyeen itsenäisyyskauteen (huhti-joulukuu 1918). Neuvostoliiton ajan kärsimykset ja epäoikeudenmukaisuudet saavat myös huomiota: Ukrainaa koetelleen holodomor-nälänhädän (1932–1933) kauheudet tuodaan esille ja samalla viitataan EU:n vuonna 2022 hyväksymään päätöslauselmaan siitä, että kyseessä oli Neuvostoliiton aiheuttama kansanmurha.

Nykyisen Ukrainan alueen sijaitseminen idän ja lännen välissä tulee lukijalle selväksi esimerkkien ja historian keskeisten henkilöahmojen kautta, samoin kuin Venäjän muodostama uhka. Erityisesti Dnipro-joen, ”Ukrainan valtasuonen”, merkitys korostuu historian saatossa. Krimin niemimaan asema poliittisena kiistakapulana taustoitetaan myös lyhyesti. Vuonna 1991 Neuvostoliitosta itsenäistyneen

Ukrainan poliitikkojen ja voimistuvan länsisuuntauksen käsittely jäävät kirjan loppuosaan.

Ukraina itsenäistyi Neuvostoliiton hajoamisen myötä elokuussa 1991. Ukrainan presidentti Leonid Kravchuk (toinen vasemmalta), Valko-Venäjän korkeimman neuvoston puheenjohtaja Stanislav Shushkevich (istuvista kolmas vasemmalta) ja Venäjän presidentti Boris Yeltsin (istuvista toinen oikealta) allekirjoittamassa Belavežan sopimusta 8.12.1991. Kuva: RIA Novosti archive, image #848095 / U. Ivanov / CC-BY-SA 3.0 / Wikimedia Commons.

Maantieteellisesti laajan alueen pitkän ja monivaiheisen historian esittäminen tiiviisti on haastava tehtävä. Ymmärrettävää onkin, että monta kokonaisuutta ja kiinnostavaa kehityskulkua on pitänyt rajata teoksen ulkopuolelle. *Ukrainan historia kolmessa vartissa* -teos palvelee eniten suurista linjoista kiinnostunutta lukijaa, joka teoksen otsikon innoittamana haluaa luoda nopean silmäyksen Ukrainan historiaan. Lähdekriittinen ja tiedonjanoisempi lukija voi kaivata perusteellisempaa, selkein kuva- ja lähdetiedoin varustettua esitystä. Kyseessä vaikuttaisi olevan teos, joka on kirjoitettu innostuksen vallassa tärkeän ja ajankohtaisen asian puolesta – kirjan loppuun onkin pyritty tuomaan ajankohtaisuutta ja Venäjän aloittaman hyökkäyssodan karujen seurauksien pohdintaa.

KIRJOITTAJA

Maare Paloheimo, FT, Jyväskylän yliopisto.

✉ maare.e.paloheimo@jyu.fi

AVAINSANAT: [holodomor](#) / [kasakat](#) / [Neuvostoliitto](#) / [nälänhätä](#) / [Ukraina](#) / [Ukrainan historia](#) / [varjagit](#)

KOMMENTOI

Vain omalla nimellä kirjoitetut kommentit julkaistaan.

Sähköpostiosoitettasi ei julkaista. Pakolliset kentät on merkitty *

Kommentti *

Nimi *

Sähköpostiosoite *

Kotisivu

Tallenna nimeni, sähköpostiosoitteeni ja kotisivuni tähän selaimeen seuraavaa kommentointikertaa varten.

LÄHETÄ KOMMENTTI

protected by reCAPTCHA

[Privacy](#) - [Terms](#)

SIVUKARTTA

ETUSIVU

AJANKOHTAISTA ▾

TAPAHTUMAT ▾

[LISÄÄ TAPAHTUMA](#)

ILMOITUKSET ▾

[APURAHAT](#)

[ARTIKKELIPYYNNÖT](#)

[TUTKIMUSPYYNNÖT](#)

[TYÖPAIKKAILMOITUKSET](#)

[LISÄÄ ILMOITUS](#)

JULKAISUSEURANTA ▾

[EHDOTA JULKAISUA SEURATTAVAKSI](#)

KESKUSTELU

LÄHTEILLE ▾

[EHDOTA AINEISTOA](#)

JULKAISUT ▾

[TIETOSANOMAT](#)

[ARVOSTELUT ▾](#)

[LISÄÄ KIRJA-ARVOSTELU](#)

[AGRICOLAN JULKAISUSARJA](#)

[AVAINSANAT](#)

AGRICOLA - SUOMEN HUMANISTIVERKKO

Agricola on humanistisien tieteenalojen sähköinen "ABCKiria". Se on vuonna 1996 perustettu yliopistojen historian laitosten, arkistojen, seurojen, museoiden ja kirjastojen yhteishanke.

LUE LISÄÄ

Agricolan toimittaja

Marius Aho

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

20014 Turun yliopisto

Kommentteja, korjauksia, linkkiehdotuksia ja muita viestejä voi lähettää myös sähköpostitse osoitteeseen

TOIMITUS@AGRICOLAVERKKO.FI

TIETOA SIVUSTOSTA ▾

TIETOSUOJASELOSTE

OMA AGRICOLA ▾

KIRJAUDU SISÄÄN

REKISTERÖIDY

MUOKKAA PROFIILIA

SALASANAN PALAUTUS

KERRO VIRHEESTÄ SIVUSTOLLA

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Museovirasto

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

SUOMALAISEN
KIRJALLISUUDEN
SEURA

SUOMEN MUSEOLIITTO
FINLANDS MUSEIFÖRBUND
FINNISH MUSEUMS ASSOCIATION

TAMPEREEN
YLIOPISTO

TIETEELLISTEN SEURAIN VALTUUSKUNTA
VETENSKAPLIGA SAMFUNDENS DELEGATION
FEDERATION OF FINNISH LEARNED SOCIETIES

TURUN
YLIOPISTO

WSOY:n
kirjallisuussäätiö

Åbo Akademi